

Prof. dr hab. Jolanta Pasternska

Rzeszów, 12 lutego 2018

Uniwersytet Rzeszowski

Instytut Filologii Polskiej

Zakład Teorii i Antropologii Literatury

Recenzja dorobku naukowego dr Doroty Karkut

oraz rozprawy habilitacyjnej *Miejsce i rola historii w edukacji polonistycznej. Badania i refleksje nad świadomością historyczną w związku z postępowaniem o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych,*

dyscyplina: literaturoznawstwo

Pani dr Dorota Karkut jest absolwentką Wydziału Filologicznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie (obecnie Uniwersytet Rzeszowski). Z tą właśnie Uczelnią związała swoją naukową karierę, rozpoczynając pracę w roku 1994 na stanowisku asystenta stażysty, potem asystenta. W roku 2003 obroniła pracę doktorską i została zatrudniona jako adiunkt. Od 2016 roku do chwili złożenia wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego pracuje na stanowisku starszego wykładowcy. Warto bardzo mocno podkreślić, a do czego jeszcze powrócę w dalszej części opinii, że Habilitantka od dwudziestu czterech lat jest zatrudniona w Zakładzie Metodyki Nauczania Literatury i Języka Polskiego. Ta stałość miejsca pracy wskazuje nie tylko na silny związek z macierzystą Uczelnią, potwierdza zaangażowanie w bieżące życie szkoły wyższej, ale i przekłada się na zainteresowania badawcze, akcentuje wierność stosowanym metodologiom. Potwierdzenie tych inspiracji odnajdujemy we wskazanych przez Habilitantkę głównych blokach tematycznych wyznaczających Jej zakres zainteresowań naukowych i dydaktycznych. Są to: „integracja literatury z innymi tekstami kultury (głównie z muzyką i malarstwem) w edukacji polonistycznej; problematyka historyczna w nauczaniu literatury i języka polskiego; kształcenie świadomości aksjologicznej i tożsamości uczniów; rozwijanie zainteresowań czytelniczych wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych” (Zał. nr 2, s.9). Widać tu wyraźnie wpływ tzw. rzeszowskiej szkoły integracji tworzonej przez profesora

Henryka Kurczaba. Jednak takie zamknięcie w jednej metodologicznej przestrzeni może prowadzić do swego rodzaju schematyzmu i powielania wzorów wyznaczonych przez mistrzów. Dlatego istotne jest, aby z tradycji naukowej czerpać, ale także ów wpływ traktować jako inspirację do podejmowania prób określenia własnych, oryginalnych kierunków badawczych czy to w zakresie realizowanych badań naukowych, czy to rozwiązań dydaktycznych. Dr Dorota Karkut taką próbę podjęła, nawiązując naukowy kontakt z Wydziałem Humanistycznym Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. To na tej Uczelni w 2003 roku obroniła doktorat, napisany pod kierunkiem prof. dra hab. Zenona Urygi *Malarstwo jako kontekst nauczania literatury w procesie dydaktycznym szkoły średniej*. Doświadczenie współpracy z inną jednostką naukowo-dydaktyczną była okazją do zapoznania się z odmiennymi sposobami patrzenia na literaturę i metodami badania dzieła literackiego. Habilitantka potrafiła tę praktykę włączyć i twórczo wykorzystać w dalszej pracy naukowej i dydaktycznej. Badania nad problemami integracji wzbogaciła o zagadnienia odbioru dzieła literackiego. Przestrzeń empirii naukowej Habilitantka poszerzała także biorąc aktywny udział w 9 konferencjach naukowych o charakterze ogólnopolskim i międzynarodowym (Zał. nr 5, s. 5), wygłosiła na odczytach i sympozjach osiemnaście referatów (Zał. nr 2, s. 8), przedstawiając wnioski z przeprowadzonych badań lub dzieląc się refleksjami na temat problemów współczesnej dydaktyki. Zapewne nie jest to zbyt imponująca liczba, ale nie można odmówić Habilitantce pasji i zaangażowania w przedstawianiu, dowodzeniu i argumentowaniu tez zawartych w autorskich propozycjach metodycznych i rozwiązaniach dydaktycznych. Warto zaznaczyć, że wystąpienia te miały miejsce przede wszystkim poza macierzystym ośrodkiem (np. m.in. w Krakowie, Przemyślu Słupsku). Wyraźny jest także dynamiczny przyrost prac naukowych i popularnonaukowych Habilitantki. Przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora pani Dorota Karkut opublikowała 4 szkice, po uzyskaniu stopnia doktora – 2 książki autorskie (podoktorską i habilitacyjną), 11 szkiców pomieszczonych w pismach naukowych i 19 autorskich rozdziałów w monografiach zbiorowych, współredagowała 1 tom zbiorowy. W książce habilitacyjnej pomieściła 8 artykułów (poszerzonych, zmienionych), opublikowanych już wcześniej w tomach zbiorowych.

Ta planowa praca naukowa dowodzi konsekwencji w podejmowanych staraniach poznawczych. Wyznacza ją swoista, charakterystyczna dla dydaktyków, dwubiegunowość zainteresowań polonistycznych (literatura i – w przypadku Habilitantki – historia, malarstwo

oraz dydaktyka szkolna i akademicka), a co za tym idzie wieloaspektowość, złożoność poddanych analizie tekstów kultury i metod ich badania oraz różnorodnych rozwiązań dydaktycznych. Wskazane powyżej pola zainteresowań badawczych dowodzą, że mamy do czynienia z Badaczką o jasno sprecyzowanych, ukierunkowanych preferencjach naukowych. Ich odzwierciedlenie odnajdujemy w monografii autorskiej *Miejsce i rola historii w edukacji polonistycznej. Badania i refleksje nad świadomością historyczną* (Rzeszów 2017), która została wskazana przez Habilitantkę jako główne osiągnięcie naukowe (art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, z póź. zm., znowelizowanej w 2011 r.).

Książka jest wynikiem szeroko zakrojonych badań prowadzonych w latach 2006 – 2012. Rozległość i zakres eksploracji podkreśla także fakt wykorzystania w pracy ogłoszonych już wcześniej drukiem, bo w latach 2011- 2014, ośmiu artykułów. Autorka monografii w *Nocie wydawniczej* tłumaczy ów fakt następująco: „Koncepcja książki kształtowała się stopniowo w ciągu lat, w czasie których powstawały studia i szkice będące podstawą poszczególnych rozdziałów”. Zaznacza jednak, że „Wszystkie teksty zostały na nowo opracowane, niektóre w znacznym stopniu poszerzone i uzupełnione” (s. 276) . Tom dr Doroty Karkut te rozproszone w różnych pismach i monografiach zbiorowych ustalenia gromadzi, porządkuje i dzięki temu otrzymujemy zwartą formę prezentowanych badań oraz wynikających z nich refleksji i wniosków, nieraz o charakterze życzeniowym, wszak nazbyt często zmieniająca się podstawa programowa powoduje, że słuszne, ciekawe postulaty dydaktyczne nie zdążą wejść w fazę realizacji.

Celem opiniowanej monografii czyni Habilitantka refleksję nad świadomością historyczną uczniów w kontekście tożsamości kulturowej (*Miejsce i rola historii...*, s. 13). Badaczkę interesuje wpływ kształcenia polonistycznego (a zwłaszcza jego kierunki) na rozwijanie świadomości historycznej. Już na wstępie należy podkreślić ważność problemu dotyczącego kwestii niezwykle delikatnej, jaką jest uczynienie z historii podstawowego elementu kształtującego tożsamość kulturową młodych ludzi. Na badacza czyhają tu pułapki zarówno ideologicznych prób wpływania na interpretacje zdarzeń historycznych, jak i literackie „przetworzenia” historii czy choćby próby pisania „historii na nowo”. Habilitantka zdaje sobie sprawę z tych niebezpieczeństw, zachowuje obiektywizm, ale i daleko idącą zapobiegliwość, zwłaszcza w doborze materiału egzemplifikacyjnego (powieści historycznych).

Książka została podzielona na dwie zasadnicze części: teoretyczną i praktyczną. Kościec metodologiczny publikacji, jak utrzymuje Autorka, oparty został o „ustalenia badawcze literaturoznawstwa, antropologii (...) „nowej humanistyki”, a zwłaszcza koncepcji badań nad literaturą, kulturą i edukacją (Anny Burzyńskiej, Ryszarda Nycza, Michała Pawła Markowskiego), hermeneutyki Hansa Geорга Gadamera (...)” (zał. nr 2, s.3). To założenia niezwykle ambitne, nie w pełni jednak w książce zostały zrealizowane. Raczej sprowadzają się do przedstawienia poglądów wspomnianych badaczy niż twórczej inspiracji nimi (ich myślami). Oczywiście, należy podkreślić, że w tych narracjach Habilitantka z daleko idącym szacunkiem podchodzi do stanu badań, ale zwłaszcza w części teoretycznej, własne sądy nikną pod cytacjami i opiniami innych uczonych. Moje wątpliwości budzi także określenie „koncepcja” w odniesieniu do ustaleń Ryszarda Nycza czy Michała Pawła Markowskiego. Raczej mamy tu już do czynienia z ugruntowanymi teoriami naukowymi niż zamysłami czy projektami. Omówione w tej części zagadnienia stać się miały podbudową teoretyczną dla badań empirycznych zaprezentowanych w części drugiej.

Podjęte w rozprawie problemy zostały podporządkowane tezie, którą Habilitantka precyzuje następująco: „budowanie świadomości historycznej młodego człowieka będącej wyznacznikiem własnej tożsamości, jako proces łączy się ze zdobywaniem doświadczenia kulturowego i poprzez lekturę tekstów odwołujących się do tradycji uławia zrozumienie siebie i świata” (zał. nr 2, s.3). Rozdział II (i następne) przynoszą na ogół udane próby jej dowodzenia. Pierwszym, jak najbardziej zasadnym etapem, który otwiera rozważania na temat roli edukacji historycznej w kształceniu polonistycznym, stała się dla Habilitantki analiza związków literatury i historii ukierunkowana zarówno na wskazanie wyznaczników piśmiennictwa historycznego, jak i określenie elementów przemawiających/lub nie/ za postrzeganiem dzieła literackiego jako źródła historycznego. Autorka trafnie wyzyskuje w tych przemyśleniach dotychczasowe ustalenia dotyczące piśmiennictwa historycznego, słusznie obierając za punkt centralny rozważań ustalenia Haydena White'a, za Krzysztofem Pomianem wskazuje różnice pomiędzy narracją literacką i historyczną, omawia za Michałem Głowińskim cechy gatunkowe powieści historycznej. Niedosyt może jednak budzić fakt dość pobieżnego wyzyskania poglądów White'a, który przecież bardzo precyzyjnie określa i omawia pola styku literatury i historii w XX wieku. Przypomnę, że zintensyfikowanie badań nad tymi relacjami na polu literatury, czy ściślej dzieła literackiego, wiązało się zarówno z rozwojem tzw. filozofii kondycji ludzkiej, ekspansją ponowoczesnej filozofii

podmiotu, jak i destrukcją postaci czy „śmiercią” autora (wedle Barthesa). Tu otwierają się pola do snucia refleksji na temat historyczności literatury i literackości historii, re-konstrukcji historii, tworzenia nowych, prywatnych opowieści „historycznych”. Interesującym byłaby także próba odpowiedzi, czym różni się współczesne, ponowoczesne rozumienie historii, jakie w niej miejsce zajmuje jednostka, albo czy dziś historia jest wartością, czy może źródłem konfliktów. Próba odpowiedzi na te White’owskie pytania zapewne wzbogaciłaby wiedzę na temat kształtowania się tożsamości młodych ludzi w XXI wieku i preferowanych przez nich wartości aksjologicznych, być może zainicjowałaby także nowe rozwiązania dydaktyczne i „przewietrzyłaby” starą-nową *Podstawę programową* o dobór bardziej aktualnych propozycji lekturowych. Habilitantka w tym zakresie ogranicza się tu jedynie do wskazania ewolucji gatunkowej w prozie niefikcyjnej XX wieku.

Natomiast rzetelnie został przedstawiony aspekt wzajemnych relacji literatury i historii w odniesieniu do ustaleń dydaktyków. Znajomość aktualnych metodologii dominujących w dydaktyce humanistycznej, gruntowne poddanie analizie *Podstaw programowych*, podręczników, innych dokumentów oświatowych, wskazanie i omówienie kontekstów historycznych uświadamia olbrzymi zakres prowadzonych badań. Godne podkreślenia są zwłaszcza te fragmenty rozważań, w których dr Dorota Karkut analizuje struktury podręczników do kształcenia kulturowo-literackiego i historii pod kątem „edukacji historycznej i wprowadzania w tradycje” (zał. nr 2, s.4). Za szczególnie wartościowe uważam swoiste *resume* tych rozważań zawarte w postaci wskazania głównych płaszczyzn obecności historii w podręcznikach do języka polskiego (*Miejsce i rola historii...*, s. 82-83).

Uznanie budzi także obrany zakres i sposób organizacji badań. Tę edukacyjno-praktyczną część pracy uważam za najbardziej wartościową. Habilitantka w ciągu sześciu lat przeprowadziła zarówno badania pilotażowe, którymi objęła – jak pisze – „650 uczniów z 20 szkół gimnazjalnych i 1200 z 20 szkół średnich Polski południowowschodniej (...)” (*Miejsce i rola historii...*, s. 31-32), jak i badania „główne”, które podzieliła na cztery etapy. Respondentami byli: uczniowie, nauczyciele języka polskiego i historii oraz studenci polonistyki – przyszli dydaktycy. Habilitantka przedmiotem namysłu uczyniła zarówno zainteresowania historyczne uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, jak i czytelnictwo literatury o tematyce historycznej. Tutaj wnioski poparte fragmentami wypowiedzi uczniowskich i studenckich oraz zestawienia tabelaryczne potwierdzają diagnozę, że „uczniowie na ogół bardzo powierzchownie i bezrefleksyjnie posługują się

pojęciami teoretycznoliterackimi, mechanicznie wyliczają znane im tytuły książek historycznych (...), ankiety (...) ilustrują niski poziom świadomości historycznoliterackiej nastolatków, o czym świadczy niska liczba odwołań do tytułów i chaos w sposobie prezentowania utworów odnoszących się do historii” (zał. nr 2, s.5).

W podjętych badaniach zastanawia fakt ciągle „żywej” obecności powieści Henryka Sienkiewicza. Po wnikliwych, wieloletnich eksploracjach tego zagadnienia przez Stanisława Bortnowskiego czy Tadeusza Bujnickiego, a także na mniejszą skalę prowadzonych dociekaniach przez innych literaturoznawców i historyków, uczynienie obiektem zainteresowania tego pisarza trącić mogło wtórnością i posądzeniem o „wsobność”. Ale dr Dorota Karkut, uprzedzając takie przypuszczenia, słusznie założyła, że skoro Sienkiewicz od lat jest obecny w kanonach lekturowych jako jeden z czołowych przedstawicieli pisarstwa historycznego, nie można go w badaniach pominąć. Nawiązując zatem do badań Bortnowskiego, nie tylko diagnozuje postawy uczniów wobec tej twórczości noblisty, ale wyprowadza wykraczające poza ustalenia autora *Potopu w szkole...* wnioski na temat sposobów czytania przez młodzież powieści Sienkiewicza oraz wpływu tych lektur na kształtowanie się w XXI wieku polskiej świadomości narodowej (*Miejsce i rola historii...*, s. 140). Wnioski zebrane przez Habilitantkę częściowo potwierdzają już wcześniejsze ustalenia, wzmacniają jednak postulat nowego, krytycznego odczytywania powieści Sienkiewicza poprzez prezentowanie jego utworów na tle tradycji literackiej czy też analizę mitotwórczych zabiegów pisarza. Rozwinięciem tych ustaleń są analizy innych lektur wchodzących w skład tzw. literatury kanonicznej: *Kamieni na szaniec* Aleksandra Kamińskiego i *Dywizjonu 303* Arkadego Fiedlera. Jak pisze dr Dorota Karkut, interesowało ją „jak młodzież ocenia literackie obrazy historii, czy postrzega je jako dzieje wielkiej polityki (...) i wybitnych jednostek(...) czy może bardziej interesuje się społecznym i kulturowym wymiarem historii (...)” (zał. nr 2, s. 5). Na marginesie: szkoda, że Habilitantka ograniczyła się jedynie do znanego i dość dobrze już opracowanego kanonu lektur. Można było przecież, przy okazji prowadzonych badań poddać analizie inne teksty, jak choćby wskazywane przez uczniów książki Pawła Jasienicy, Normana Daviesa czy Bogusława Wołoszańskiego, albo Jarosława Marka Rymkiewicza. Byłaby to świetna podpowiedź dla „reformatorów” opracowujących nowe *Podstawy nauczania* i kanon lektur. Autorka zdaje się sygnalizować konieczność aktualizacji problemu, wszak w jednym z artykułów udatnie poddaje analizie powieść Romy Ligockiej *Dziewczynka w czerwonym płaszczyku* (zob. *Dziewczynka w czerwonym płaszczyku*

– *historia prywatna małej Romy*, (w:) *Bohaterowie nie tylko lektur szkolnych*, red. A. Jakubowska-Ożóg, D. Hejda, Rzeszów 2016, s.194-202).

Obszernie cytowane wypowiedzi uczniowskie wskazują, jakie i w jaki sposób w uczniowskiej recepcji funkcjonują prawdy i mity o historii Polski, podnoszą także kwestie preferowanych wartości, ujawniają obszary emocjonalnego odbioru tekstu literackiego. W tym fragmencie książki pojawia się nieścisłość, która wymaga sprostowania. Autorka przy okazji omawiania utworu *Dywizjon 303* powiada, że „powstała ona na emigracji w czasie działań wojennych” (*Miejsce i rola historii...*, s. 164). Na określenie przymusowej relokacji w czasie działań wojennych bardziej zasadne jest użycie sformułowania wychodźstwo wojenne. Za niezręczność poczytuję umieszczenie w tabeli 9 (*Miejsce i rola historii...*, s. 185) zatytułowanej „Najbardziej interesujące postacie historyczne w opinii uczniów szkół ponadgimnazjalnych w układzie rangowym” nazwiska Adolfa Hitlera. Obecność tej osoby na pierwszym, otwierającym ranking miejscu, obok Jana Pawła II i Józefa Piłsudskiego może budzić etyczny sprzeciw. Wypadałoby te wypowiedzi pogrupować i umieścić w dwóch tabelach, druga tabela ilustrowałaby osoby, które wywarły wpływ na historię, tu Hitler mógłby się znaleźć, obok np. Stalina, Napoleona, Juliusza Cezara, które to nazwiska także wskazywali młodzi respondenci. Za niezręczność językową poczytuję także sformułowanie „lekcje dedykowane np. Hitlerowi” (*Miejsce i rola historii...*, s.185). Niedopatrzaniem jest brak w publikacji indeksu nazwisk.

Interesujące i ważne dla dydaktyki ustalenia przynoszą podjęte przez Habilitantkę badania sposobów pracy nauczycieli nad rozwijaniem świadomości historycznej uczniów. Zaobserwowane w trakcie eksploracji stosowane strategie dydaktyczne, metody i formy pracy ujawniają różne preferencje polonistów i historyków oraz kierunki realizacji tego celu. Na marginesie tych konstatacji widać wyraźnie jak bardzo w kontekście omawianego problemu „rozchodzą się” programy nauczania historii i języka polskiego. Idea korelacji międzyprzedmiotowej w liceum, czemu miał sprzyjać zintegrowany system nauczania, pozostała, jak wiele ze świetnych inicjatyw współczesnej dydaktyki, niezrealizowana. Być może wprowadzona w tym roku reforma szkolna ten stan rzeczy zmieni, ale na jej rezultaty przyjdzie nam poczekać.

Reasumując, trzeba powiedzieć, że przedstawiona do oceny książka *Miejsce i rola historii w edukacji polonistycznej. Badania i refleksje nad świadomością historyczną* jest ze

względu na swój praktyczny, poparty wieloletnimi, o szerokim zakresie badaniami, dokonaniem istotnym, ważnym zwłaszcza dla dydaktyki na różnych poziomach kształcenia. Habilitantka czerpie z osiągnięć zarówno tradycji, jak i nowoczesnych metodologii dydaktycznych, stara się osadzać je w badaniach literaturoznawczych i antropologii kulturowej. Warto podkreślić umiejętność argumentowania i formułowania jasnych wniosków. W tej materii szczególnie istotny jest zachowany obiektywizm. Dyskurs dr Doroty Karkut dowodzi dobrej orientacji zwłaszcza w obszarze zagadnień integracji międzyprzedmiotowej, aksjologii, kwestii badania odbioru tekstu literackiego. Jest także świadectwem znajomości bieżących tematów i problemów dydaktyki szkolnej. Nie pozostawia wątpliwości, że monografia ta wpisuje się w aktualną debatę nad obliczem współczesnej edukacji.

Biorąc pod uwagę przedstawione powyżej argumenty należy stwierdzić, że książka *Miejsce i rola historii w edukacji polonistycznej. Badania i refleksje nad świadomością historyczną* spełnia wymogi stawiane Habilitantce, stanowi bowiem spory wkład w rozwój humanistyki dydaktycznej.

Poza monografią przedstawioną jako najważniejsze osiągnięcie naukowe w dorobku Habilitantki znalazła się opublikowana w 2013 roku wersja doktoratu *Malarstwo jako kontekst literatury i języka polskiego w doświadczeniach uczniowskiego odbioru* (Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego). To ciekawa propozycja akcentująca rolę, jaką odgrywa kontekst malarski w analizie utworów literackich. Monografia podzielona na dwie zasadnicze części: historyczno-teoretyczną i praktyczną, oparta o badania empiryczne prowadzone wśród uczniów. Część pierwsza zbyt mocno osadzona została w tradycji, Autorka sięga i przypomina ustalenia dotyczące odbioru dzieła malarskiego, choć nie jestem przekonana czy czerpanie z badań prowadzonych w roku 1931 (*vide*: cytowana i często przywoływana książka Stefana Szumana *Badania nad rozwojem i rozumieniem obrazów o symbolicznej treści u dzieci i młodzieży*, Lwów 1931) są tu zasadne. Habilitantka powiada bowiem, że: „Szczególnie cenne dla kształcenia polonistycznego są wnioski Stefana Szumana dotyczące rozumienia obrazów o treści symbolicznej (...)” (s.13). W pracy pojawiają się także inne nazwiska pionierów dydaktyki, np. Kridla czy Słodkowskiego. Zapewne można to przypomnienie traktować jako ukłon w stronę „prekursorów” dyskursu nad odbiorem dzieła sztuki, ale odnoszenie tych ustaleń do aktualnych badań jest chyba dzisiaj już mało przydatne.

Największą wartość mają w ocenianej monografii przeprowadzone przez Habilitantkę badania oscylujące wokół analiz porównawczych literatury i malarstwa. Podjęte studia wychodzą naprzeciw potrzebom współczesnej dydaktyki szkolnej, wskazują możliwość wypracowania odpowiednich narzędzi badawczych, które umożliwiłyby odczytanie tekstów literackich w kontekście malarstwa. Habilitantka zawarła rzetelne i obiektywne wnioski, ukazujące uczniowskie postawy wobec dzieła malarskiego. W tym zakresie monografia prowokuje do nieustannego namysłu nad integracją literatury z innymi dziełami sztuki. Nawiązując tutaj do innych dziedzin sztuki, wypada bowiem podkreślić, że dr Dorota Karkut zajmowała się w szeregu publikacjach także problemem związków literatury i muzyki (np. artykuł *Związki literatury z muzyką w okresie Młodej Polski*, „Zeszyty Naukowe WSP w Rzeszowie, Dydaktyka” 1996 nr 3 lub *Związki prozy z muzyką w okresie Młodej Polski*, „Zeszyty Naukowe WSP w Rzeszowie, Dydaktyka 1998, nr 5).

Z innych osiągnięć naukowych dr Doroty Karkut warto odnotować współredagowanie monografii *Kształcenie literacko-kulturowe w dobie kultury masowej polisensorycznej* (współredaktor T. Półchłopek), Rzeszów 2010 oraz edytorskie osiągnięcia, za jakie trzeba uznać opracowanie redakcyjne książki Franciszka Salezego Jezierskiego *Goworek herbu Rawicz, wojewoda sandomierski. Powieść z widoku we śnie*, Sandomierz 2011. Ponadto dr Dorota Karkut jest członkiem Rady Redakcyjnej pisma „Dydaktyka Polonistyczna” (3 punkty na liście MSWiN).

Natomiast w obszarze dorobku dydaktycznego warto wymienić to, że Habilitantka prowadzi zajęcia z metodyki nauczania języka polskiego, semiotyki tekstów kultury, nauczania integrującego przedmiotów humanistycznych (wykłady i ćwiczenia oraz konwersatoria), warsztaty metodyczne, praktyki przedmiotowe. Opracowuje z tych przedmiotów autorskie programy nauczania, jest też autorką programów dla powstających w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego nowych specjalności (specjalność *Logopedyczna z kształceniem polonistycznym* oraz *Nauczanie języka polskiego jako obcego*). Jest recenzentką prac magisterskich i licencjackich, współpracuje z Centrum Kultury i Języka Polskiego POLONUS, prowadzi zajęcia na Podyplomowych Studiach Kwalifikacyjnych *Nauczanie języka polskiego jako obcego*. Uczestniczy w pracach komisji rekrutacyjnej oraz harmonogramowej. Jest także opiekunem Sekcji Dydaktycznej działającej w ramach Koła Naukowego Polonistów UR. Na uwagę zasługuje prowadzenie przez dr Dorotę Karkut w lutym 2012 roku warsztatów dla nauczycieli szkół polonijnych w Madrycie (organizator:

Hiszpańsko-Polskie Stowarzyszenie Kulturalne Forum), w których zaprezentowała sposoby rozwiązań metodycznych promujących język i kulturę polską (Załącznik nr 5, s.3).

Habilitantka ma ważne dla środowiska osiągnięcia w zakresie prac popularyzatorskich związanych z doskonaleniem jakości nauczania. W tym zakresie prowadziła odczyty i prelekcje dla uczniów i nauczycieli połączone z prezentacjami multimedialnymi. Wymieńmy tu choćby takie jak „Zaproszenie do świata książek”, „Wychowanie przez czytanie”, „Rola domu rodzinnego, szkoły i biblioteki w rozwijaniu zainteresowań czytelniczych dzieci i młodzieży”, „Książka w szkolnej edukacji”, „Jak zachęcić do czytania”. Ta ostatnia aktywność była związana z udziałem Habilitantki w polsko-austriackim projekcie „REDWAY – w poszukiwaniu atrakcyjnych i skutecznych sposobów rozwijania zainteresowań czytelniczych”, Przemysł 2012. Istotna jest także współpraca dr Karkut z Wydawnictwem Armoryka z Sandomierza, które specjalizuje się w wydawaniu publikacji o tematyce historycznej i regionalnej. Habilitantka jest tam redaktorką serii *Biblioteka Tradycji Sandomierskiej*, dotąd pod Jej redakcją ukazało się sześć tomów.

Konkluzja

Dorobek naukowy dr Doroty Karkut jest – w moim przekonaniu – wystarczający, aby nadać Jej stopień naukowy doktora habilitowanego. Należy podkreślić – w ostatnim zwłaszcza okresie – znaczny postęp w rozwoju Habilitantki, co dokumentuje wykaz publikacji naukowych. Za tym wnioskiem przemawiają także zakrojone na dużą skalę badania empiryczne, z których wnioski zostały zebrane i zaprezentowane w monografii na temat roli historii w nauczaniu języka polskiego.

Wnoszę zatem o dopuszczenie dr Doroty Karkut do następnych etapów przewodu habilitacyjnego.

Jolanta Pasterska